

РЕЦЕНЗИЯ

От: професор д-р Богомил Борисов Манов, Университет за национално и световно стопанство, катедра „Финанси“, хабилитиран по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8 Икономика, по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси)

Автор на дисертационния труд: **Радослав Петков Къновски**

Тема на дисертационния труд: „ДЕПОЗИТИТЕ НА ДОМАКИНСТВАТА В БАНКОВАТА СИСТЕМА: ФАКТОРНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ТЕНДЕНЦИИ“

Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Теодора Димитрова от СА „Д.А.Ценов“, гр. Свищов

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 877/30.09.2019 г. на Ректора на СА „Д.А.Ценов“.

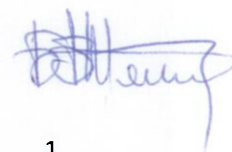
1. Общо представяне на дисертационния труд

Предоставеният ми за рецензия дисертационен труд е разработен в обем от 209 стандартни компютърни страници и съдържа увод, изложение в три глави и заключение. Приложен е списък на използваната литература, който съдържа 157 източници. В разработката има и 6 страници с 6 приложения.

Като цяло, дисертационния труд е добре структуриран и съдържанието в него съответства на избраната тема.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Работата на докторанта по дисертационния труд се характеризира със следните важни моменти:

Първо. Избор на актуална и с практическа значимост тема.

Депозитите на домакинствата имат преобладаващ дял в депозитната база на търговските банки. Той е от порядъка на повече от 50 % преди и от 60% след кризата от 2007 година. Това обстоятелство, както и съществената им роля и значение за управлението на доходите и инвестициите налагат анализ и безпристрастна оценка на факторите които оказват осезаемо влияние върху техните параметри и тенденции. Всичко това прави настоящата дисертация, не само актуална, но и практически значима.

Второ. Сравнително добре е представена информационната база на емпиричното изследване.

Обяснено е нейното значение. Направен е по-общ преглед на авторите и литературните източници имащи отношение към третираните въпроси в дисертационния труд. На това основание, може с убедителност да се твърди, че авторът познава в достатъчна степен достигнатото равнище на знание преди него и може по-ясно и категорично да се открие неговия научен принос в изследваната проблематика.

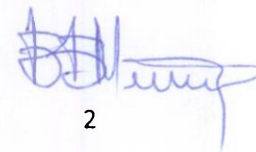
Трето. Открити са обекта и предмета на изследването.

Докторантът е обосновал като обект на изследване банковата система на България през периода 2007 -2017 г., а като предмет банковите депозити на домакинствата. (стр.6)

Четвърто. Ясно са открити изследователската теза, целта на труда и конкретните задачи, които се решават с оглед на нейното реализиране.

Авторът обособява изследователската си теза по следния начин: „Върху нарастването депозитите на домакинствата въздействат основно макроикономически фактори и фактори от банковата система, като във валутната структура на 80% от депозитни групи класифицирани по количествени категории и икономическа дейност, настъпват значителни структурни изменения“ (стр. 7).

Основната цел на дисертационния труд е въз основа на теоретико-емпиричен анализ да се изведат основните фактори, които въздействат за формиране на депозитите на домакинствата в банковата система, да се оцени степента на тяхното влияние, както и да се анализират тенденциите на развитие и структурните изменения на депозитите. За нейното

достигане, автора предлага и в последствие разглежда 8 конкретни задачи, посочени изчерпателно на стр. 6 и 7 в настоящата разработка.

Детайлно е посочена и използваната методология при научното изследване. Тя се базира върху използването и прилагането на метода на сравнението на количествените изменения на анализирани променливи в отделните години и тримесечия, на регресионен анализ в изследване на зависимостите между анализирани променливи и корелационен анализ за измерване на силата и посоката на зависимостите. Регресионният и корелационният анализ са приложени с отчитане на особеностите на разглежданите динамични редове. При изчисленията е използван специализиран софтуер - EASYREG-International, SPSS, Microsoft Excell.

Посочени са ограничителните условия при третирането на изследователската тема.

Пето. Представените данни са добре систематизирани и онагледени.

В разработката има 93 таблици, които са оформени правилно и посочените данни са коректни. Има представени и 11 фигури. Таблиците и фигурите дават много добра и нагледна представа за изследваната проблематика.

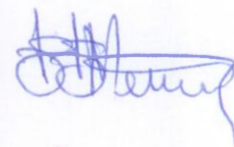
Шесто. Избраните показатели са използвани коректно.

Направена е необходимата аргументация за техният избор. Удачно са подбрани статистическите данни и са коментирани коректно. Като цяло, използваните данни са достатъчни и правилно съотнесени към конкретните проблеми, които се изследват.

Седмо. Представеният за рецензиране дисертационен труд представлява сравнително добре подредена разработка.

Налице е необходимата последователност в изложението, както и подходяща пропорционалност между отделните глави. Обемът на дисертационния труд е напълно достатъчен за изследване на конкретно избраната тема.

Стилът на писане е ясен и изложението в дисертационния труд се разбира лесно. Не констатирах повторения и логически противоречия.

Осмо. Спазени са правилата на научната етика.

Авторът е цитирал коректно използваните източници на информация при написване на дисертацията. Не установих плагиатство. Напротив, установих защита чрез убедителна аргументация на авторска позиция по отделните проблеми, предмет на настоящата дисертация.

Девето. Оценка на автореферата.

Представеният автореферат от докторанта Радослав Петков Къновски отразява в голяма степен основните и най-съществените моменти от дисертационния труд. В това му качество, той представлява едно добро резюме за бързо запознаване с основните моменти и постижения в работата на докторанта.

Десето. Оценка на публикациите по дисертацията.

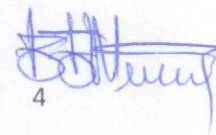
Авторът е представил списък с публикациите, свързани с дисертационния труд. Той е съставен от две самостоятелни статии и участие с един доклад в научна конференция. Статиите са озаглавени: „Икономическа същност на категорията „спестяванията на домакинствата“ и „ Валутна структура на депозитите на домакинствата в банките (2005-2015 г.) – тенденции на изменение“, публикувани в Годишен алманах на СА „Д.А.Ценов“ – гр. Свищов през 2015 и 2016 г. Докладът е озаглавен „Фактори влияещи на спестяванията на домакинствата“ и е публикуван в Сборник от доклади на „Единадесета международна научна конференция на младите учени“, проведена в УНСС на 15.12.2015 г.

Всички цитирани публикации имат пряко отношение с темата на дисертационния труд. Те са и свидетелство за разпространени и направени публично достояние някои от резултатите посочени като приноси в настоящата разработка.

3. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационния труд са налице научно-теоретични и научно-приложни резултати. Към научно-теоретичните приноси могат да се причислят:

- систематизирани и групирани са авторите работещи в областта на спестяванията на домакинствата с акцент на паричните спестявания под формата на депозити в търговските банки;

4

- внесени са нови характеристики в понятията домакинства и депозити на домакинствата в банковата система;
- изведени са специфичните фактори за формиране на депозитите в банковата система, като за целта е използван инструментариума на корелационния и регресионния анализ.

Към научно-приложните приноси могат да се причислят:

- анализът и оценката на тенденциите в развитието на депозитите на домакинствата за периода 2007 – 2017 г;
- изведените и аргументирани промени в депозитите по различните групи банки и др.

4. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

В работата на докторанта са налице и някои пропуски и слабости. По-важните от тях са следните:

а) необходимо е да се води на повече места дискусия с останалите автори, като преди това се изложат техните схващания и аргументи по конкретните въпроси;

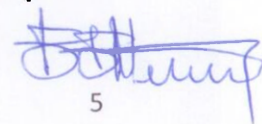
б) като цяло, стила на писане е ясен и разбираем. На места, макар и рядко, се използват сложно съставни изречения, които замъгляват точния изказ. В бъдещата си работа е препоръчително докторанта да пише с по-прости изречения;

в) да избягва самоцелното развитие на детайли по конкретен въпрос, което при определени обстоятелства може да доведе до замъгляване и дори до отклонение от конкретно поставената цел за достигане;

г) да увеличи и разнообрази броя на публикациите свързани с темата на дисертационния си труд;

Допуснатите слабости в работата на докторанта са незначителни и те не намаляват достойнствата на дисертационния труд.

При защитата на дисертационния труд е добре да се отговори на следните въпроси:

1. На страница 79 се употребява понятието отрицателен лихвен процент, което в действителност е употребявано много често от теоретици и практики. Счита ли докторантът че това понятие е прецизно или то следва инерцията на понятията отрицателна доходност (вместо загуба) или нулев растеж (та кой расте при нула!) и други подобни използвани много често в нашето ежедневие? Не излиза ли че „отрицателния лихвен процент, отнесен към капитала, ще води до неговото намаляване и тогава лихва ли начисляваме или приспадаме процент загуба?
2. На стр. 80 се споменава, че неорганизираните спестявания имат отрицателни последици и те са изброени. Няма ли нещо позитивно в тях и защо непрекъснато се увеличават? Какво би трябвало да се направи за да се приведат до оптимални граници?
3. На стр. 211 пишете, че „разликата в доходите на домакинствата по данни от НСИ е 8 пъти. Голяма част от домакинствата използват почти целия си доход за потребление, поради което средната склонност към спестяване е ниска“. Какви препоръки ще направите към изпълнителната и законодателната власт за бъдещи действия в посока на намаляване на диференцията в доходите между отделните групи домакинства?

5. Обобщено заключение и становище

В заключение с убеденост считам, че предоставената ми за рецензия дисертация в професионално направление 3.8 Икономика, по научна специалност „**Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка**“ (Финанси) в СА „Д. А. Ценов“ гр. Свищов на тема „**ДЕПОЗИТИТЕ НА ДОМАКИНСТВАТА В БАНКОВАТА СИСТЕМА: ФАКТОРНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ТЕНДЕНЦИИ**“, притежава необходимите качества и дава основание на докторанта **Радослав Петков Къновски** бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“.

15.10.2019 година

гр. София

Рецензент:

/проф. д-р Богомил Манов/